

Наше Слово

PIK LXVI № 47 (3354) WARSZAWA, 21 LISTOPADA 2021 ROKU
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

XIII Дні українського театру в Ольштині

Земля як універсальний СИМВОЛ

Драма «Земля» за однойменною повістю
Ольги Кобилянської відкрила цьогорічні
Дні українського театру в Ольштині
(13-14 листопада). На сцені виступили актори
Коломийського обласного драматичного
театру імені І. Озаркевича. Виставу «Земля»
режисерував Дмитро Чиборак.

Коломийський театр поставив також комедії «Рятуйте, мене женять» та «100 тисяч», про які більше писатимемо у наступних номерах. Глядачі мали нагоду також подивитися фотовиставку «Війномир'я» Олександра Харвата.

Цікавинкою, пов'язаною з постановкою драми «Земля», є те, що разом з коломиїськими акторами на сцені театру ім. С. Ярача виступали молоді представники нашої громади Максиміліан Юдицький та Іван Міштук. Хлопці відкривали і закривали виставу, зображуючи символічно радісне дитинство братів — головних героїв вистави. Мама Максима говорить, що магія великої сцени спрацювала, бо Максим досі у садочку не особливо хотів брати участь у будь-яких виступах.

«Для мене і сина нині — великий день. Я бачила, як він „поринув” у це мистецтво, виконуючи те, про що театри говорили на репетиції. Цікавим для нас було також побачити чудових акторів з іншого боку, коли готуються до виступу», — відзначає Олександра Юдицька. На жінку велике враження справила й сама вистава. За словами пані Олександр, у спектаклі показана жадова до грошей, яка нищить сімейну і братерську любов та доводить до трагедії. Це проблеми й нашого світу.

Своїми враженнями ділитися також директорка української школи у Бартошицях Любомира Тхір. Вона відзначає, що прагнення до володіння землею, яке

показане в драмі, для теперішніх учнів є доволі віддаленим і нереальним. Сучасні діти радше не допомагають по господарству. Водночас повчальним було зображення того, що людині для життя необхідна праця. «Як ми бачили, один з героїв любить працю на землі. Другий шукав легкого хліба, але пізніше також зрозумів вартість праці», — говорить Любомира Тхір. За її словами, переносячи таке послання драми на сучасний ґрунт, можна молодим людям пояснити, що праця, зокрема, та, яку любиш, приносить задоволення і сенс життя. Універсальними, на думку Любомири Тхір, є також показані у драмі любов до ближнього і нищівна сила ненависті та заздрості.

Серед публіки була й голова Поморського відділу ОУП Єлизавета Кремінська з чоловіком Андрієм. Вона підкреслює, що завжди радо відвідує ольштинський захід, тим більше що вже тривалий час у Гданську немає можливості зустрічі з українським театром. Отже, ольштинська ініціатива добре показує, як пропозиції різних відділів ОУП можуть доповнюватися. Пані Єлизавета високо оцінює різноманітність програми і вірить, що після сліз зворушення першого дня, буде нагода посміятися на комедіях наступного. «Найсильніший момент драми — це показання вартості землі для українця. Ми нині цього так не відчуваємо, тому варто побачити, як це було колись. Крім того, Ольга Кобилянська май-

стерно зображає соціальні питання, які вміло відтворили коломиїські актори. Картину доповнила й скромна, але промовиста сценографія, яка вдало підкреслила драматургію дійства. Від початку до кінця ми дивилися виставу з захопленням і увагою», — говорить Єлизавета Кремінська. Її чоловік Андрій відзначає, що важко назвати якусь одну головну емоцію, яка залишається після побаченого. «Це інша епоха, люди та світ. Він змінився, але проблемами, показані в драмі, актуальні й нині. Бо люди надалі переживають за щастя дітей, які не завжди думають про батьків, а маєток так само часто стає причиною конфліктів», — відзначає Андрій Кремінський. За його словами, важко оцінити, чи реалії драми «Земля», чи, може, пристрасті нашого сучасного світу складніші.

Голова Ольштинського відділу і організатор події Степан Мігус підкреслює, що захід вдало вписався у культурну картину Вармії та Мазур. Дні українського театру існують вже чверть століття і відбуваються кожні два роки. Попри низку труднощів, організатори намагаються, щоб він проходив навіть в такий складний час, як теперішня пандемія. «Якраз цього року ускладнень було особливо багато. Ми мали запросити рівненський театр, якого давно в нас не було, але його акторська команда майже не вакцинована. Тому ми запросили коломиян, які виступали в Ольш-

тині два роки тому. На щастя, завдяки допомозі деяких осіб і установ та за сприяння польських прикордонників гостям вдалося доволі швидко перетнути польсько-український кордон», — зазначає він. Степан Мігус підкреслює, що на другий день показів продажі майже всі квитки. На перший людей було трохи менше. «Думаю, що одна з причин така, що люди, які долають довшу відстань, хотіли обрати той день, коли зможуть побачити дві вистави. Звичайно, частина людей могла побоюватися загрози, пов'язаних з пандемією», — міркує голова Ольштинського відділу ОУП. Крім того, постійною і численною публікою Днів театру були учні української школи в Гурові-Ілавецькому. Однак зараз вони на карантині, бо серед учнів з'явився випадок зараження коронавірусом.

Степан Мігус, добираючи репертуар, шукає серйозні й складніші вистави, але також легші — розважального характеру. Для нього важлива мораль п'єси. Голова відділу підкреслює також, що в перші роки організації події дуже складно було знайти охочих, які би приїхали з виставами. Потім театри часто зголошувалися самі, в тому числі з Києва чи Донецька. У тому останньому випадку проблемою було те, що більшість вистав були російськомовні або радянського штибу.

Степан Мігус підкреслює: якщо здоров'я дозволить, то наступні Дні українського театру точно відбудуться. При цьому зауважує, що в організації є проблеми через шоразу меншу кількість охочих до громадської роботи. «Водночас дуже часто з'являються звинувачення, немов у відділах Об'єднання, а особливо нашому, відбуваються тільки розважальні концерти. Це дивний закид, який вказує на те, що чомусь недооцінюють саме Дні театру чи журналістський фестиваль «Калинові мости», що відбувається уже впродовж 10 років, або нашу участь у наукових форумах Львівського та Ольштинського університетів. З іншого боку, ми постійно мусимо пам'ятати, що саме на концертах і розважальних заходах є найбільше наших людей — така кількість глядачів не прийде на семінари чи доповіді», — підсумовує він.

Перший день українського театру в Ольштині показав, що такі заходи є важливими культурними подіями ОУП. Завдяки цій ініціативі український театр в нашій громаді має відданих поціновувачів. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

ПОДІЇ

У Познані пройшов XIV фестиваль «Українська весна». Із 3 по 5 листопада мешканці та гості столиці Великопольського воєводства мали нагоду побачити українську культуру у різних форматах: це були концерти, вистава, фотовиставка, кіно тощо.

Гурт «Hylla»

«Українська весна» у Познані

Фестиваль «Українська весна» проходить у Познані з 2007 року і щоразу це — грандіозна культурна подія як для поляків, так і для всіх мешканців міста. Цього року через пандемію програма була скорочена, але не менш цікава.

3 листопада відкрилась виставка фотографій проекту «Ukrainian», яку презентували засновник проекту Богдан Логвиненко та режисер Микола Носок. Вона показує життя різних куточків України таким, яким воно є — прекрасним і неповторним. Відвідувачі змогли познайомитися з невідомою досі країною, її культурою, спадщиною та сучасністю, розглядаючи експозиційні фото проекту.

Виставка тривала до 10 листопада у галереї «Atelier WIMAR Stowarzyszenie Łazęga Poznańska».

Того самого дня відбувся показ яскравої вистави «Живіт» театального колективу «Емігрант». Це надзвичайно оригінальний за постановкою та трактуванням слов'янського епосу спектакль, що показує життя сучасної жінки, яка, живучи в божевільному темпі, забуває про своє походження, призначення та етнічну приналежність.

Молодий театральний колектив був заснований трохи більше двох років тому й об'єднав мігрантів з України, Білорусі, Грузії та Росії.

Після завершення вистави відбулася дискусія за участі режисерки Ольги Григораш, драматургині Ольги Мацюпи, а також письменниці Жанни Слоньовської.

4 листопада автори стрічки «Ukrainian. The Movie» Богдан Логвиненко та Микола Носок провели перед-

прем'єрну зустріч з глядачами. Модератором заходу був Вітольд Горовський, колишній почесний консул України в Познані, який підтримує фестиваль «Українська весна» з моменту його створення.

«Фотовиставка доступна для всіх організацій з будь-якого міста. Ми можемо приїхати туди, де люди будуть зацікавлені нас побачити», — запевнив Вітольд Горовський.

Ввечері цього ж дня відбувся концерт гурту «Hylla». Велика зала Центру культури «Замок» в Познані наповнилася звучанням електронних інструментів, які поєдналися з традиційною автентичною музикою Лемківщини, Бойківщини та Холмщини.

5 листопада та сама зала почула зовсім інші звуки — класичних творів відомого колективу «LEONVOCI». Квартет українських професійних оперних співаків неодноразово був переможцем відомих телевізійних вокальних проєктів. Він поєднує дві культури, польську та українську: співали на сцені українці, а грали — переважно польські музиканти. Відвідувачі фестивалю мали нагоду почути як класичні всесвітньо відомі оперні арії, так і народні твори.

Того ж дня в межах фестивалю можна було подивитися фільм «Ukrainian. The Movie» на великому екрані. Це стрічка про життя України, яку, за словами Миколи Носка, автори хотіли відкрити для іноземців, але в результаті — відкрили для самих українців. «В коментарях на сторінці проєкту у фейсбуці один військовий із зони конфлікту на Донбасі написав, що дуже вдячний нам за знімки та історії, які ми зібрали, бо тепер він точно знає, за що воює та яку прекрасну країну захищає», — розповів режисер.

Анна Хранюк

«Цьогорічний фестиваль був коротким та компактим», — підсумувала організаторка Анна Хранюк. За її словами, «Українська весна» 2021 року через пандемію та погану погоду відвідала обмежена кількість глядачів. Зовсім не було традиційних забав для дітей та заходів на відкритому повітрі. «Та попри це, нам вдалося виконати основне завдання фестивалю: показати польським глядачам українську культуру. Окрім цього, ми побачили, що тут і багато українців заново відкривають для себе рідну країну та культуру», — зазначила вона.

XIV фестиваль «Українська весна», як завжди, організувало соціально-культурне об'єднання «Польща-Україна». Співорганізатором цьогоріч виступив Центр культури «Замок» у Познані. Профінансувала подію влада міста. ■

Яна ДОВГАНЬ

Фото з фейсбук-сторінки організаторів

В центрі: Микола Носок, Богдан Логвиненко, Вітольд Горовський

Колектив «LEONVOCI»

Вистава «Живіт»

ПОДІЇ

Відзнаки для бартошицьких учительок

Серед цьогорічних нагороджених державними відзнаками – медалями Комісії національної освіти – були Данута Глушко та Мирослава Палюшек, педагогині Початкової школи ім. Лесі Українки у Бартошицях.

▲ Мирослава Палюшек та Данута Глушко

Данута Глушко – це досвідчена і віддана вчителька, авторка численних освітньо-виховних проєктів. Серед них на особливу увагу заслуговує загальнопольський конкурс «Тарас Шевченко – мій приятель», який відбувається вже 11 років. Він дозволяє молодим українцям із усієї Польщі поширювати знання про Кобзаря, розвивати уяву та художні вміння. Учителюка відповідає і за Конкурс малих театральних форм «Я і малий театр» та майстер-класи («Вмілі руки», «Вишиванка – душа народу»), метою яких є популяризація української культури серед польського суспільства. Вишиті рушники, сорочки, серветки, які зібрала і тим самим врятувала від забуття Данута Глушко, згодом використали для створення мінімузею народної творчості.

У 2011-2019 роках учителька підтримувала проєкти польсько-українського обміну молоді, готуючи для учасників інтеграційні заняття. Завдання вона виконувала спільно зі шкільним самоврядуванням, опікуною якого працювала у 2018-2019 роках. Данута Глушко активно долучалась і до благодійних акцій, зокрема з допомоги дітям, батьки яких загинули на Майдані. Така діяльність особливо цінна, бо сприяє розвитку особистостей учнів, їхньої емпатії, звертає увагу на потреби інших

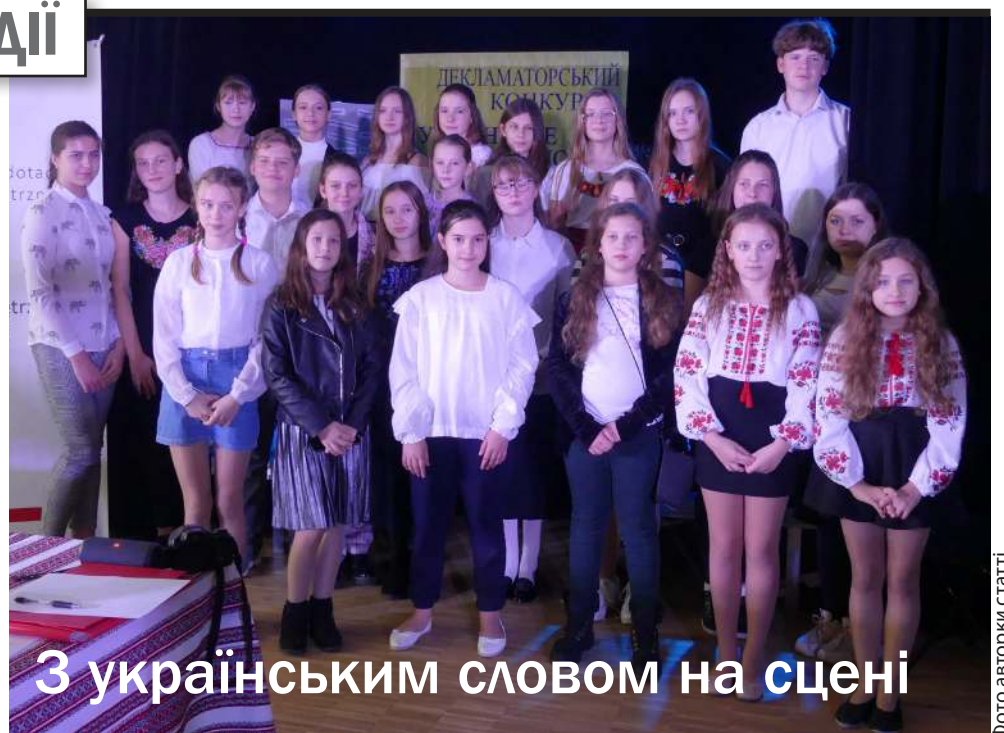
людей. За цю працю та участь у роботі Польського червоного хреста Данута Глушко отримала у 2015 році відзнаку «Волонтер року», яку надає бургомістр Бартошиць.

Зараз пані Данута веде заняття в межах проєкту «Знаю більше», фінансованого Європейським Союзом. Він сприяє розвитку ключових компетенцій учнів, зокрема математичних здібностей. За свою роботу вчителька отримала нагороди директора школи та бургомистра.

Не меншим є список освітніх успіхів Мирослави Палюшек. Вона так само була серед ініціаторів конкурсу про Тараса Шевченка та майстер-класів «Вмілі руки». Тричі організувала конкурс «Майстер читання» та авторську програму «Читання на добраніч». Її підопічні ставали лауреатами літературних та художніх конкурсів, організованих Об'єднанням українців у Польщі, Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків спільно з діаспорою, Львівською політехнікою тощо. Вчителька реалізовувала проєкти, які розвивають здібності учнів у царині української мови, підготувала багато постановок казок та пісень, які презентують, зокрема, на Воеводському театральному конкурсі у Бартошицях. Мирослава Палюшек займається з учнями перед різними шкільними урочистостями та святами. Її активність сприяє популяризації української культури в місцевому середовищі, розвитку театральних здібностей учнів, польсько-українській інтеграції та зв'язкам з Україною. На особливу увагу заслуговує співпраця вчительки з поліцією та самоврядними установами. Спільні проєкти – це нагода передати учням знання щодо безпеки (в дорозі до школи, під час канікул, онлайн), а також розповісти про поведінку з тваринами, боротьбу з курінням та зловживанням алкоголем тощо.

Данута Глушко та Мирослава Палюшек мають майже 40-річний досвід роботи в освітній сфері. Вчительки співпрацюють із Початковою школою ім. Лесі Українки у Бартошицях від початку її існування – від 1991 року. В обґрунтуванні до нагороди наголошується, що на визнання педагогині заслуговують з огляду на виховання багатьох поколінь учнів, популяризацію української культури серед польської та української спільнот, а також сприяння польсько-українській інтеграції. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото надано Початковою школою у Бартошицях

3 українським словом на сцені

74 діти з Більська-Підляського, Білостока і Черемхи взяли участь у воєводському декламаторському конкурсі «Українське слово», який пройшов 27 жовтня в будинку культури у Більську-Підляському.

Захід адресований дітям та молоді, які вивчають українську мову в школах регіону. Він продовжує традицію зустрічей з поезією (переважно Тараса Шевченка), які проходили в закладах на Підляшші вже у 1990-х роках. Виявилось, що для учнів найкращим варіантом є конкурс із приззовими місцями та нагородами, причому такий, на якому можна презентувати різноманітну українську поезію – класиків, дитячі віршики, але також творчість місцевих поетів, які пишуть підляськими говірками.

Щорічно в події бере участь багато дошкільнят та учнів початкових шкіл, у яких ведеться навчання української мови як рідної. Цього року виступали діти з садочка № 9 «Лісова поляна» в Більську-Підляському, Початкової школи № 4 ім. А. Міцкевича в Більську-Підляському, Шкільно-дошкільного комплексу в Черемсі та Громадської початкової школи св. Кирила і Методія в Білостоці.

Минулоріч конкурс відбувся онлайн. На щастя, цього року більшість дітей побувала на сцені, лише дошкільнята з Більська-Підляського та учні з Білостока виступили через інтернет.

Як зауважує Агнешка Гіза, вчителька української мови та одна з організаторок події, онлайн-виступи мають свої переваги:

«Це простіше, бо ми записуємо презентації заздалегідь, і діти менше нервуються. Коли учні виходять на сцену, то навіть якщо хтось підготувався якнайліпше, все-таки хвилювання заважає. Перед мамою та вчителем діти говорять спокійно, можуть повторити, а на сцені можна сказати тільки один раз, і вже як вийде – так вийде».

Попри переваги онлайн-виступів, сенс таких конкурсів – саме у безпосередніх презентаціях перед ровесниками та журі. Вивчення вірша напам'ять та правильна його інтерпретація і вимова – це важливо, але також дуже велике значення має нагода виступити на ширшому фоні.

«Завжди краще, коли діти звикають до подібних заходів, – продовжує Агнешка Гіза. – Такі конкурси вчать дітей презентувати себе, а також того, що треба так вивчити вірш, аби потім не забути його на сцені. Учні потрібні виступи перед іншими, бо вони стають більш відважними, розкутими. Це для них добрий урок і нагода для розвитку сценічних умінь».

Цього року переможцями стали всі діти, оскільки журі нагородило кожного учасника першим, другим або третім місцем. Найкращими – як і в минулих роках – були дошкільнята та учні з Більська-Підляського. Приємно вразили найстарші, тобто вихованці восьмого класу – вони не лише дуже добре підготувалися, але й гарно презентували себе на сцені.

Варто також зауважити, що вчителі постаралися вибрати багато нових, досі не представлених творів, хоча була й «конкурсна класика» – вірші про їжачка, зайця і лисицю та, звичайно, поезія Тараса Шевченка і Лесі Українки, тобто все те, що можна дуже добре інтерпретувати на сцені.

Захід організував Союз українців Підляшшя в межах проєкту «Зустрічі з підляським фольклором, українською традицією і поезією», реалізованому завдяки дотації міністра внутрішніх справ і адміністрації. ■

Людмила ЛАБОВИЧ

Як українці у Гданську диктант писали

9 листопада українці у всьому світі відзначають День української писемності та мови.

Традиційно цього дня проводять загальнонаціональний диктант, який пишуть українці та іноземці у всьому світі.

Цьогоріч до диктанту національної єдності приєдналися українці Гданська. За ініціативою Консульства України у цьому місті та Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі декілька десятків українців зібралося в доміві.

«Я обов'язково буду висилати свою роботу на перевірку. Якщо в ній будуть помилки, я їх побачу та буду далі працювати над вдосконаленням української мови», – зазначає Олександр Плодистий, консул України у Гданську.

Враження та емоції торкнулися кожного. Хтось писав диктант понад 15 років після попереднього разу і хвилювався, як учень. Комусь було перевірити свою знання, а комусь – приєднатися до світового флешмобу.

«Мені дуже приємно брати участь у такому всесвітньому українському заході», – каже Єлизавета Кременська, голова Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі.

Результати робіт оголосять через 1-2 місяці, залежно від кількості отриманих листів. ■

Юрій ЗАБІЯКА

Фото і відео автора статті

Більше про подію дивіться у репортажі за посиланням у QR-коді

«Батьківська Хата. Homestead» об'єднує українців усього світу

Представниці української діаспори в США створили проєкт, який об'єднав українців довкола колориту, історії та краси національного вбрання. Унікальність ініціативи «Батьківська Хата. Homestead» полягає у фотоісторіях моделей, відзнятих у традиційному одязі на фоні українських хат. Все – згідно зі звичаями костюмів та регіонів. Наразі проєкт трансформувався у культурну платформу «Єднання», яка разом із «Геополітичним альянсом жінок» проводить виставки-фестивалі по всій Україні та за її межами.

Історія, що ожила

Проєкт представили у Києві на честь 30-річчя відновлення незалежності України. Тоді глядачам показали автентичні костюми з усіх куточків держави. «Ми демонструємо єднання поколінь і українських жінок», – зазначила Олеся Воронюк, журналістка, письменниця, засновниця Дня вишиванки, яка взяла участь у дефіле українських строїв під час відкриття фотовиставки.

Полтавщина, Волинь, Черкащина, Закарпаття та Київщина – справжнє автентичне вбрання з цих та інших регіонів України, яке раніше прикрашало виключно приватні колекції та музеї, вперше продемонстрували відвідувачам заходу.

12 костюмів (деяким із них – понад сто років), прикраси та головні убори – такий фотопроєкт створила неприбуткова організація «Українці Сан-Антоніо» у штаті Техас. Під час пандемії в них виникла ідея зобразити народний одяг кінця XIX – початку XX століття.

«Платформа „Єднання” була ініційована, коли діаспоряни поєдналися з представниками материкової України для створення проєкту „Батьківська Хата. Homestead”. Наразі до нього долучаються рівноправні партнери, які працюють разом задля відбудови нашої державності. Платформа „Єднання” отримала всебічну підтримку родини Віктора та Катерини Юшенків», – розповіла Олена Браво, авторка проєкту «Батьківська Хата. Homestead», співавторка першого діаспорного календаря «Ukrainian

Фото Олени Браво з фейсбук-сторінки

Heritage Calendar», членкиня громадських організацій «Ukrainian San Antonio» та «Геополітичний альянс жінок».

Історія для сина

«Історія виникнення проєкту „Батьківська Хата” дуже цікава. Я наразі живу у США, а перебуваючи в Україні, робила серію світлин для свого сина – щоби він мав неоціненну пам'ять про наше народне вбрання і справжні хати. І тоді я подумала – чого тільки мій син? Всі ми повинні мати таку пам'ять... А решта, як то кажуть, – вже історія! Наразі ми відзняли другий сезон проєкту і навіть пішли далі, створивши освітню платформу „Єднання” для наших дітей», – розповіла Олена Браво.

За її словами, проєкт «Батьківська Хата. Homestead» покликаний донести до українців світу красу нашої культури та традицій, яскравий колорит українського села, особливості побуту, побудови хат та ремесел наших прадідів. Ця ініціатива – для людей, які не завжди можуть побачити свою батьківську домівку з тієї чи іншої причини. Для українців, які живуть закордоном та не мають можливості приїздити на Батьківщину дуже часто. Для тих, чия хата була зруйнована чи просто продана. Для донеччан чи луганчан, які поїхали з рідних земель і залишили там все.

А загалом головна місія проєкту – це популяризація української культури у світі та серед самих українців, його мета – продемонструвати народні строї різних етнографічних регіонів України кінця XIX – початку XX століть разом з архітектурними формами та побутом відповідної території.

Раніше існували ініціативи, які висвітлювали або традиційний одяг, або окремо взяті хати. Це були своєрідні фоторепортажі – наприклад, з моделями у народному полтавському вбранні, але на тлі хати з іншого регіону. Безумовно, всі вони мають велику інформаційну цінність. Але саме проєкт «Батьківська хата. Homestead» вперше поєднав у собі абсолютно все.

Існує його друкована версія – комплект вітальних листівок, кожна з яких відображає окрему мініісторію з описом будівель та народного одягу.

Також в листопаді українці з Сан-Антоніо (Техас, США) видали освітній етнокалендар на 2022 рік під назвою Ukrainian Heritage Calendar («Українська спадщина») з фотографіями народних строїв авторства Олени Браво. ■

Підготувала Яна ДОВГАНЬ

Чергові «Свята без тата»

У межах благодійної акції «Свята без тата», яка цього року проходить увосьме, триває збір грошей. Охочі також матимуть нагоду взяти участь в аукціоні. Про цю ініціативу розмовляємо з Вікторією Батрин, яка разом з мамою Галиною Андрушков у 2014 році почала готувати іменні подарунки для дітей в Україні, родини яких постраждали від війни.

Фото з архіву організаторів

Ти у середині листопада була в Україні. Це пов'язано із зустрічами з волонтерами?

Зокрема. Ми домовлялися, серед іншого, про співпрацю з фабрикою цукерок у Дубні, яка виготовляє здорові смаколики. Вони мають бути у всіх подарунках для дітей. З досвіду попередніх років я знаю, що люди люблять приносити нам солодощі та іграшки. Взагалі цей процес пакування в Українському домі у Варшаві був дуже цікавий для всіх. І всі волонтери, наші «ельфи» з Польщі – люди, які організовували акції у регіонах і передавали до Варшави зібрані речі, – дуже хотіли би, щоби фізично пакування проводилося і надалі у Польщі. На жаль, поки ситуація з ковідом не покращиться, ми не зможемо це робити у столиці. Тому цього року, як і минулого, ми вирішили зібрати гроші, пізніше закупити в Україні всі речі і там їх пакувати.

Справа у проблемі з логістикою?

За стільки років організації акції ми вже мали налагоджене транспортування, не було проблем на кордоні. Але зараз пандемія, можливо, кордони закривають, не можна буде перевезти речі. І що тоді? Ми мусимо робити усе, щоби ті подарунки потрапили до дітей вчасно.

Як можна підтримати цьогорічну акцію?

Можна переказати гроші безпосередньо на рахунок або, як і попередніми роками, через портал zrzutka.pl. Я знаю, що є люди, які самі збирають кошти у себе на роботі, в університеті чи у школі, а потім усе разом передають нам – допомогти можна і таким чином. Деколи фірми не хочуть передавати гроші, але можуть придбати якісь речі до подарунків. Ми замовляємо солодощі, іграшки, книги гуртом, і бізнес може покрити якусь частину витрат на них. Пам'ятаю, як нам зателефонували представники одного з банків і сказали, що хочуть долучитися. Ми вирішили доставити їм українські страви перед римо-католицьким Різдвам, а всі зібрані гроші з їхнього продажу вони би передали нам.

Наші волонтерки, які готували цю їжу, продали все за один день. Зацікавлення було таке велике, що ми мусили ще й довозити страви додатково. Тоді вдалося зібрати 10 тисяч злотих. Цього року таке зробити, мабуть, нереально. Але, може, комусь така ідея підходить, і він захоче зробити схожу акцію. Ми не проти.

Ми зараз уже створили фонд, тому можемо організовувати збір грошей до благодійної скриньки («puszki»). Інформацію про те, де саме він проводиться, будемо публікувати на фейсбук-сторінці та сайті.

Чому ви стали фондом?

Ми переформатувалися на початку цього року. Думано, наша колишня назва «Ініціатива героям Майдану» стала вже менш актуальною, враховуючи те, що ми зараз робимо. Ми починали з підтримки дітей, батьки яких постраждали на Майдані. Тепер проводимо вже восьму акцію «Свята без тата», і її масштаб, кількість адресатів та залучених людей дуже розширилися. Наш фонд називається «UNITERS». Це скорочення від назви «United Volunteers», що українською мовою означає «об'єднані волонтери».

Насправді поява фонду означає тільки зміну назви. Бо його і далі творять ті ж самі люди, з якими все починалося у 2014 році. В організації має бути дуже велика почесна Рада, до якої входитимуть всі волонтери, які працюють з нами від початку нашої діяльності. Фонд об'єднує українців із Польщі, України, а в майбутньому до них долучаться люди і з інших країн світу.

Більше інформації можна знайти на сайті «Свята без тата» (swietabezaty.pl) або на сторінці організаторів у фейсбуці (Święta bez taty / Свята без тата).

Гроші можна пожертвувати на такі рахунки:
Польський Santander Bank:
55 1090 1841 0000 0001 4887 5552
IBAN: PL55 1090 1841 0000 0001 4887 5552
Український Monobank: 4441 1144 4612 9023
Fundacja UNITERS (United Volunteers)
KRS 0000881474
NIP 5242913528
REGON 388180330

Павло ЛОЗА

Небезпечні кордони

На польсько-білоруському кордоні триває міграційна криза, спричинена білоруським режимом. Лукашенко використовує мігрантів як своєрідну зброю у конфлікті із Заходом. Про всяк випадок Україна готується до подібної кризи на власному кордоні з Білоруссю. Вашингтон б'є на сполох, що Росія знову зосереджує свої війська поблизу України. І хоча західні та українські аналітики запевняють, що нової активної фази війни зараз не буде, ситуація ризикова. Тим більше, що на Донбасі знову загострюються бойові дії.

США попереджають про можливу російську агресію

З кінця жовтня американські медіа попереджають громадськість про те, що Росія знову зосереджує свої війська біля кордону з Україною і таким чином свідомо збирається загострювати ситуацію. Видання «Bloomberg» у матеріалі від 11 листопада писало, що Вашингтон попередив своїх союзників по ЄС, що Росія може думати про військову операцію проти України.

Того ж дня Білий дім оголосив, що США проводять консультації зі своїми союзниками щодо угруповання російських військ поблизу України. Також наголошувалося, що Вашингтон вважає Україну партнером і застерігає будь-які агресивні дії з боку Росії.

Своє занепокоєння можливими агресивними діями Росії американці пов'язують із загостренням міграційної кризи на кордоні з Польщею. Крім того, Росія обмежила транспортування газу до Європи.

Раніше про концентрацію російських військ поблизу українського кордону (що прямим чином загрожує Україні), повідомляли ще два американських видання — «Washington Post» і «Politico». Водночас секретар Ради національної безпеки і оборони Олексій Данілов 2 листопада заявив, що зосередження військ не було, натомість мала місце дезінформація.

Українська влада спиралася на дані власної розвідки, які не підтверджують дані про масштаби концентрації російських військ, як це було навесні. Зокрема, у квітні Росія зосередила близько 120 тисяч людей біля кордону з Україною та Кримом. Частина цих військ залишилася неподалік від України.

12 листопада Данілов дещо змінив свою позицію і заявив, що інформація у статті «Bloomberg» від 11 листопада не є новою для українського уряду.

«Вони хвилями періодично накочуються. США нас постійно попереджають. Ви думаєте, це вперше? У нас постійний обмін інформацією та процедура співпраці, розвідспівтовариства спілкуються. Жодної новини для нас тут немає», — зазначив він під час пресконференції.

Водночас у згадуваній статті «Bloomberg» посиляється на джерело, наближене до Кремля. У ньому говориться, що «Росія не має наміру зараз розпочинати війну з Україною (розпочинати активну фазу війни — ред.), хоча Москва має показати, що готова застосувати силу у разі потреби».

Чи готовий Захід допомогти Україні?

Коментуючи інформацію про концентрацію російських військ, британський «The Telegraph» вказує, що безпека України посилює виклик для адміністрації президента Джо Байдена.

«Сам факт попередження США про можливість дій Росії в Україні свідчить про те, наскільки важкою стала ситуація з безпекою в Європі лише за кілька місяців», — написано у статті від 12 листопада.

Ключове питання полягає в тому, чи готові США ризикнути конфронтацією з Росією, коли нова холодна війна між Росією та Заходом досягне небезпечної точки?

У цьому контексті цікава інформація, опублікована британським таблоїдом «The Mirror» 14 листопада. Видання з посиланням на свої джерела написало, що британська влада готова перекинути в Україну до 600 солдатів зі спецпідрозділів SAS і парашутного полку. За даними журналу, підготовка до можливої операції пов'язана з інформацією британської розвідки MI6 про те, що дії Росії загрожують Україні.

«Від 400 до 600 військовослужбовців готові. Їхне спорядження заповнено, і вони готові полетіти в Україну і або приземлитися, або висадитися з парашутом. Вони підготувалися для обох випадків», — повідомляє джерело.

Поки що перевірити цю інформацію важко, але Велика Британія є одним із головних партнерів України у зміцненні її оборонного потенціалу. Згідно з підписаними угодами, Великобританія має допомогти модернізувати український флот.

У червні цього року британський есмінець проплив біля анексованого Криму, що викликало нервову реакцію Росії — її кораблі та літаки відкрили попереджувальний вогонь. За даними російської сторони, британський корабель увійшов у «російські територіальні води», але британці відповіли, що за міжнародним правом вони перебували в українських територіальних водах.

Білоруський «фронт»

Майже усі західні видання, попереджаючи про можливі агресивні дії Росії щодо України, вказують також на події на польсько-білоруському кордоні та міграційну кризу, спровоковану Лукашенко.

Мігранти стали заручниками в руках режиму, а їх ситуація з гуманітарної точки зору погіршується. Проте немає жодних ознак того, що Лукашенко готовий піти на поступки. Навпаки, він почав лякати можливим вибухом війни і попросив Росію про додаткову військову допомогу.

«Мені треба кілька дивізіонів на західному, на південному напрямку. Нехай стоять. Це 500 кілометрів [радіус дії комплексів], бо наш «Полонез» — до 300 кілометрів. Зараз тормошу вашого президента [Путіна], мені потрібні тут ці 500-кілометрові ракетні установки», — сказав Лукашенко в інтерв'ю російському журналу «Национальная оборона».

Дії Білорусі на кордоні з Польщею також викликають занепокоєння в Україні. Київ враховує можливий ризик того, що Білорусь перенаправить мігрантів на кордон з Україною. Білорусько-український кордон протяжністю близько 1000 кілометрів не охороняється належним чином.

«Прикордонники є, кордон позначений, але самої споруди кордону немає. І це наша загальна задача, задача всього уряду, президента, суспільства, бо це будеється за податки громадян, наступного року збудувати кордон між Україною і Росією, між Україною і республікою Білорусь. Мова йде про понад тисячу кілометрів державного кордону», — повідомив міністр внутрішніх справ Денис Монастирський 12 листопада в ефірі ток-шоу «Право на владу».

Раніше міністр відвідав ділянку українсько-білоруського кордону на Волині. На його думку, для створення «розумної охорони кордону» знадобиться 17 мільярдів гривень (близько 2,6 мільярда злотих). Ця сума має бути закладена в бюджеті.

Міністр також додав, що на кордоні визначено 10 місць, де можливі масові спроби перетнути кордон мігрантами у разі їх перенаправлення в Україну. У ці місця мають бути направлені додаткові сили: 3 тисячі прикордонників, 3,5 тисячі нацгвардійців та 2 тисячі поліцейських. Їх підтримуватимуть 15 вертольотів. Також розглядається проведення навчань підрозділів сил територіальної оборони поблизу цих об'єктів.

Секретар Ради національної безпеки і оборони України Олексій Данілов повідомив, що за даними українських служб на території Білорусі перебуває близько 15 тисяч мігрантів. Водночас, за даними МВС України, наразі вони не зосереджені поблизу кордону з Україною.

У неділю на своєму профілі у соцмережі «Фейсбук» 61-ша окрема піхотна егерська бригада ЗСУ, яка знаходиться поблизу кордону з Білоруссю, повідомила, що готова ліквідувати диверсантів, якщо вони, замаскувавшись під мігрантів, спробують потрапити на територію України з Білорусі. Водночас військові наголосили, що не застосовуватимуть зброю проти мігрантів. ■

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

У Києві арештували головного ката «Ізоляції». 9 листопада в українській столиці був затриманий бійовик «ДНР» Денис Куликовський («Палич»), який катував полонених у в'язниці «Ізоляція». Колишній її в'язень, журналіст Станіслав Асеев розповів, що отримав дані, нібито Куликовський проживає в Києві. Він шукав ці дані протягом півтора року, зокрема звернувся за допомогою до журналіста Христо Грозева з розслідувальної групи Bellingcat. «Христо мене зв'язав з людиною, яка мала відношення до спецоперації щодо «Палича» в 2019 році, це колишній співробітник спецслужб, який підтвердив, що з ним певний час працювали», — сказав Асеев. Він вважає, що спецслужби України використовували «Палича» як агента, і якщо це так, то його не можна буде притягти до відповідальності в міжнародних судах. «Ми з цією людиною пішли до керівництва Міністерства внутрішніх справ і попросили оперативний супровід. Ми розуміли, що протягом двох днів інформатор нам зможе сказати, де точно «Палич» живе у Києві. Але ми не можемо його затримувати, бо ми цивільні особи», — додав журналіст. Через певний час інформація потрапила до Служби безпеки України. «Вони почали його шукати, але знайшли людину, яка нам його готова була передати за певну суму грошей, тому що обставини ускладнилися. Ми ще сиділи в ресторані, обговорювали цю спецоперацію, були вже готові гроші передати. Але ця людина відмовляється. Сказав: «Якщо я зараз віддам його Нацполіції, то самі розумієте, як виглядатиме Служба безпеки. Мені прямо сказали, що я сяду поруч із ним. Мені не потрібні жодні гроші. Я віддаю його СБУ. І у вівторок його заарештовують», — зазначив Асеев. За словами журналіста, якби він не отримав інформації про те, що очільник «Ізоляції» перебуває в Києві, то «Палич» і далі жив би у столиці.

Європейський Союз виключив Україну із «зеленого пандемічного списку». 9 листопада таке рішення ухвалила Рада Євросоюзу через зростаючу захворюваність на COVID-19 в Україні. Однак воно носить рекомендаційний характер, тож кожна країна ЄС самостійно вирішуватиме, пускати чи ні українців на свою територію, а також визнаватиме перелік документів, необхідних для проходження кордону. При цьому в'їзд до Європи залишається можливим як для тих, хто має поважну причину — як-от з посвідкою на проживання або ж наміром на лікування, так і для тих, хто повністю щеплений зареєстрованою у ЄС вакциною (Pfizer, Moderna, AstraZeneca та Johnson&Johnson). «Зелений список» Євросоюзу оновлюється кожні два тижні.

ТОП-30 знакових книжок нашої незалежності. Український інститут книги та Міністерство культури та інформаційної політики України провели конкурс, в якому взяли участь твори, видані з 1991 по 2021 рік. З довгого переліку зі 100 книг, обраних літературознавцями, після голосування, у якому міг взяти участь кожен охочий (усього проголосувало 34 790 осіб), утворився коротший список з 30 видань. У трійку найкращих потрапили «Справа Василя Стуса» Вахтанга Кіпіані, «Триста поезій» та «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко. Подобиці проекту та повний перелік ТОП-30 книжок можна подивитися на сайті: 30.book-institute.org.ua.

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

ГРОМАДА

Хор «Лісова пісня» з Бартошиць

Фото авторки статті

Свято дітей у Кошаліні

Близько 150 юних артистів взяли участь у 46-му Фестивалі українських дитячих ансамблів у Кошаліні. Якби не пандемія, їх було би ще більше, оскільки кілька десятків кандидатів з огляду на ситуацію з коронавірусом в останню хвилину відмовилось від участі. Було творчо, гамірно та кольорово – артисти демонстрували свої таланти під бурхливі оплески глядачів.

Цього року у заході участь взяли учні Білого Бору, Бартошиць, Кошаліна, Лемборка та Старгарду. Найбільше кілометрів – майже 400 – довелося подолати молоді з Бартошиць, яка до Кошаліна їхала близько семи годин. Утім, діти не нудьгували.

– Подорож була довгою, але нас не полишав хороший настрій. Ми довго співали українські пісні. У Кошаліні нам дуже подобається. Такі фестивалі мотивують до роботи – тут можна познайомитися з молоддю з усієї Польщі, побачити, як працюють інші, – кажуть діти з Бартошиць. Група представила композицію «Тобі, Україно» до 30-ліття незалежності України.

– Ми присвятили їй свою програму, тому що мусимо підтримувати рідні пісню та мову, а в колективі відчувається сила та єдність. Кошалін – це немовби колиска української пісні, тому ми щасливі, що ми тут, – говорить керівниця хору «Лісова пісня» Наталія Шелест. Востаннє на фестивалі учні з Початкової школи у Бартошицях були у 2013 році, однак до цього вони відвідували його дуже часто.

Діти з Білого Бору не мусили долати так багато кілометрів, як їхні товариші з Бартошиць, тому звідти приїхали чи не всі обдаровані учні. Вони співали, танцювали, грали на різних інструментах і виступали в театральній групі – загалом було аж дев'ять колективів, із якими працювали Андрій Дрозд, Євген Бондаренко та Наталія Салань. Крім того, білобірські учениці початкової школи Аня Голяк, Домініка Цішек та Марта Курятник виступали у ролі конферансьє. Їх готувала Анна Мазур.

– Цьогоріч із Білого Бору ми привезли близько 50 дітей. Попри важкий час, ми з вересня почали інтенсивно працювати з художніми колективами, і сьогодні представляємо результат. Ми усвідомлюємо, що попереду ще багато роботи, бо деякі учні з України приїжджали пізніше, навіть у середині вересня. Тож ми тим більше тішимося, що вдалося підготувати таку різноманітну програму, – каже Андрій Дрозд, директор Початкової школи ім. Тараса Шевченка. Він упевнений, що на наступний фестиваль приїде ще більше дітей, оскільки виступ – це своєрідна нагорода за важку працю протягом усього навчального року та поштовх до подальшої роботи, бо деякі діти вперше побували на професійній сцені та перед такою великою публікою.

– Я дуже люблю співати – це моя пристрасть. Також танцюю, обожаю сцену. На фестивалі відчувається дуже позитивна атмосфера, виступи надихають мене неймовірною енергією та мотивують до роботи. Коли я бачу усмінені лица глядачів, чую оплески, то аж

не хочеться сходити зі сцени, – каже Зося, учениця Початкової школи у Білому Борі.

Виступати на кошалінській сцені люблять також господарі фестивалю. Бувало, що малюки з Кошаліна не презентували свої колективи на заході, оскільки з ними не було кому працювати, але цього року на сцену вийшли аж дві групи. Хор «Первоцвіт», у якому співають діти з Польщі та України та з яким працює Вікторія Федотова – це одні з наймолодших учасників свята. Вони захопили глядачів молодечими співочими талантами та сценічною поведінкою. Тим часом учні з пункту навчання, об'єднані в ансамблі «Перлина» під керівництвом вчительки Людмили Калашнікової, представили казку «Івасик-Телесик».

– І диригентка, і вчителька української мови у Кошаліні працювали з дітьми, готуючи їх до фестивалю. А зацікавлення серед учнів дуже велике – коли ми засновували хор «Первоцвіт», то записалося всього десять людей, а зараз у нас їх співає двадцять п'ять, – каже Роман Білас, голова Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі та організатор заходу.

Тому ОУП, попри складні часи пандемії, намагається проводити циклічні заходи, адже їх потребують і учасники, і глядачі.

– Фестиваль – це дуже важлива подія як для учнів, так і для батьків, адже ми всі разом працюємо для того, аби наші діти любили батьківську мову, культуру та традиції. Ми маємо вчити їх, ким вони є, аби вони були гордими зі свого українства, – сказав, вітаючи

учасників свята, голова Об'єднання Мирослав Скірка.

Він подякував батькам та вчителям за зусилля, які воникладають у передачу дітям українських традицій. Саме таким чином ми можемо стимулювати дорослих до активності в громаді, оскільки батьки, яким залежить на тому, аби їхні діти плекали українство у Польщі, і самі долучаються до громадської роботи. Саме завдяки дітям ми будемо перспективу нашого буття в цій країні, тому робота з ними повинна бути ключовою.

– Ми зараз мусимо концентруватися на українських школах, пунктах навчання мови та місцях, де діти відчувають, що їх цінують за творчі діяльність. А саме таку роль виконують, серед іншого, фестивалі. Молодь працює заради того, щоби сюди приїхати. Без емоційного зв'язку зі своїм українством люди не захочуть долучатися до громадської роботи. А під час фестивалю діти відчувають, що їхня національна приналежність є цікавою та привабливою, – підкреслив Мирослав Скірка.

Саме такими були й «Українські вечорниці» у виконанні ансамблю «Світанок» зі Старгарду. З дітьми працювала Івона Марцішак. Тим часом учні з Лемборка захоплюють акторськими здібностями – цією групою керує Уляна Гривіт.

– Діти дуже раділи, коли ми знайшли спонсора для поїздки на фестиваль. Тому для нас виступ у Кошаліні – це справді незабутні враження. Це дуже цінна ініціатива – тим більше зараз, коли ми довго працювали дистанційно. Наша поїздка – це не тільки концерт, а й просто незабутня подорож і відвідування цікавих місць. Тому при нагоді візиту до Кошаліна ми побували у школі в Білому Борі – показали дітям заклад, де вивчають мову, історію та культуру України, та у Центрі кашубської культури у Шимбарку, оскільки інші національні меншини нам дуже близькі, – каже Любомира Тхір, директорка Початкової школи ім. Лесі Українки в Бартошицях.

Під час фестивалю можна було також відвідати дві виставки: «Рідні землі батьків моїми очима», на яку надіслано 122 роботи (переможці отримали нагороди), та «У пошуках простору свободи. Українці у Польщі 1980-х років». Виставки експонуються до кінця листопада в Центрі культури 105. А ті, хто не зміг потрапити на свято, можуть подивитися фестиваль на каналі YouTube Кошалінського відділу ОУП. ■

Анна ВІННИЦЬКА

«Звуки минулого» у Хотинці та концерт Тараса Компаніченка в Перемишлі

Фото авторки статті

У неділю, 7 листопада, у церкві Різдва Пресвятої Богородиці у Хотинці відбувся концерт сакральної музики під назвою «Звуки минулого». Ця святиня – з початку XVII століття, вона є об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

У концерті взяли участь Хор Митрополичого собору Української греко-католицької церкви у Польщі під покровом Івана Хрестителя у Перемишлі і легендарний бандурист, засновник «Козацької хореї», реконструктор давньої музики Тарас Компаніченко з Києва. Хором диригував Ярослав Вуйчик.

Концерт став нагодою не лише для промоції виняткової церкви – перлини дерев'яної архітектури Підкарпаття, але перш за все пригадав звучання давньої української музики, історія якої сягає часів пізнього середньовіччя. Перемиський хор виконав твори, скомпоновані митрополитом ростовським Данилом Тупталом у XVII ст., про якого також більше розповідав під час своєї частини концерту Тарас Компаніченко.

Концерт «Звуки минулого» супроводжувала виставка ікон, виконаних у Перемиській школі іконопису. Школа, яка діє кілька років, намагається відтворити довоєнні традиції у писанні ікон з регіону Перемищини.

8 листопада у Народному домі відбувся настроєвий кобзарський вечір за участю Тараса Компаніченка. Цього разу бандурист не розповідав (як він це робить традиційно) про історію української музики від середньовіччя до сучасності, а віддався «хімії концерту». Впродовж двох годин звучали і виняткові козацькі думи, і пісні періоду української революції початку XX століття, але також твори на сакральну тематику.

Концерт «Звуки минулого» відбувся у межах циклу «Зустрічі на пограниччі», був фінансований з коштів дотації міністра внутрішніх справ і адміністрації, а також з дотації з бюджету Підкарпатського воєводства. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА

Кадр з фільму «Ще буде нормально»

ПОДІЇ

Чи все «ще буде нормально»?

Фестиваль «WATCH DOCS. Права людини в кіно» – вже вп'яте у Народному домі в Перемишлі!

«Ще буде нормально» – це назва одного з презентованих під час фестивалю фільмів. Але це також речення, яке – радше у формі питання – супроводжувало учасників та учасниць заходу впродовж усіх трьох днів. Бо «WATCH DOCS» не дозволяє глядачам бути байдужими. Темі фільмів торкалися глибини людської екзистенції та функціонування у суспільстві. На великому екрані дуже виразно видно, що саме довкола нас не працює, з чим ми боремося на щодень або будемо боротися у найближчому майбутньому. Прийти, подивитися таке кіно – це вже сам по собі вихід зі сфери внутрішнього комфорту і затишку, де у «хаті скраю», за чашкою чаю з лимоном у зручному кріслі можна проводити холодні осінні вечори. Утім, брати участь у таких заходах та розширювати горизонти своїх знань – це, безперечно, корисно. Це вчить і гартує. А як показує сучасність – захищати права людини нам доведеться ще довго.

Цьогорічний Об'їзний фестиваль «WATCH DOCS. Права людини в кіно» у Народному домі в Перемишлі за свою п'ятирічну історію вперше відбувся у листопаді. Усе це – і через пандемію, і через насиченість програми Народного дому іншими осінніми подіями. Утім, слід сказати, що фестиваль за ці кілька років виховав уже вірну публіку, яка його чекає та у випадку перенесення – розпитує, коли захід відбудеться. Мабуть, це посилені карантинний режим минулого року спричинив, що цьогорічний «WATCH DOCS» був таким довгоочікуваним. Це довела кількість глядачів під час сеансів, а також дискусій експертів, що проводились онлайн.

«Цей сірий квадрат – як білоруське небо»

Програму фестивалю можна було поділити на чотири тематичні блоки: Білорусь, Польща, екологія та ЛГБТ. Велику увагу приділили подіям у сусідній країні, пов'язаним із останніми президентськими виборами та протестами проти режиму Лукашенка. Цій темі був присвячений практично весь перший день «WATCH DOCS». Документалісти з різних боків досліджували динаміку демонстрацій білоруського суспільства. Те, що їх об'єднувало, – це репортерське спостереження камери за щирими емоціями людей. Дуже вразив витончений, навіть ніжний фільм «Чисте мистецтво», у якому режисер Максим Швед слідує за творчим процесом одного з найцікавіших білоруських молодих художників – Захара Кудіна. Кудін, своєю чергою, через своєрідний стріт-арт, яким він займається, шукає натхнення у діяльності працівників комунальних служб, які замальовують на вулицях графіті. Стрічка показує уривок з життя столиці Білорусі, зосереджений на примусовому дотриманні чистоти міського простору. Результат виходить доволі кумедний, оскільки дуже важко кожного разу підібрати правильний колір фарби для фасаду будинку. Саме тому чимало будівель у місті заляпані сірими, жовтими та іншими пастельними квадратами або прямокутниками. Захар Кудін у формі великоформатних абстрактних картин намагається відтворювати ква-

зі-геометричні узори розмальовок міського простору. У фільмі відчувається дуже тонкий натяк на проблему свободи слова у Білорусі. Її придушують, замальовують задля поверхневого ладу, порядку.

Серед стрічок, присвячених білоруській темі, були також ті, що зачіпали безпосередньо політичне питання. Трагедію громадян дуже яскраво відображає фраза «Мені соромно розказувати, як одна людина б'є іншу» з фільму «Що будемо робити завтра?». Її проголошує один із героїв, який відмовляється розповідати про те, як знущалися над ним ОМОНівці під час арешту. Також поляризовані настрої у білоруському суспільстві цікавим чином показав фільм «Зміна траси» (згаданого раніше Максима Шведа). Героями розповіді є двоє таксистів – чоловік і жінка. Він – цілеспрямований прихильник зміни влади, вона – прибічниця режиму. Як це заведено у водіїв, під час поїздок вони ведуть балачки зі своїми пасажирами, передусім – на політичну тематику. Дивлячись фільм, ми немовби «з перших рук» маємо нагоду побачити різноманітні перспективи і думки білорусів, головне – не лише з продемократичними поглядами, але також із бастіонно-прихильників старого «порядку», які понад усе бояться змін і неспроможні повірити, що життя в їхній державі може стати кращим.

Зруйнувати стіну байдужості

Цього ж самого першого дня фестивалю відбулася також дискусія, присвячена теперішній ситуації на польсько-білоруському кордоні. У ній взяли участь Яніна Охойська – активістка, засновниця і голова Польської гуманітарної акції, депутатка Європейського парламенту, докторка Ганна Махінська – заступниця омбудсмена, Пйотр Скішпачак – активіст із «Групи границя», громадський діяч, медіатор, співзасновник люблінського товариства

«Номо Faber». Вела розмову Йоанна Маркін – психологиня, психотерапевтка, громадська активістка з Перемишля.

Учасники говорили про можливість реагування, допомоги і спротиву, оскільки останнім часом настрої демократично орієнтованих громадян Польщі погіршуються. Неодноразово підкреслили: попри те, що ситуація на кордоні драматична і вимагає гострої реакції з боку держави (яка навіть не те, що не справляється та легковажить людськими життями, але й прямо не дотримується законів і відповідає за смерть багатьох невинних людей) – все ж залишається місце для нашої, простої громадської активності. Передусім це стосується мешканців прикордонної зони, де діє надзвичайний стан, але та-

Кадр з фільму «JovannaForFuture»

кож – усіх небайдужих до європейських цінностей та прав людини. Поширювати перевірену інформацію, не піддаватися паніці, підтримувати організації, які допомагають на кордоні, – це лише декілька способів допомоги біженцям. Головне – не бути байдужим, не стати частиною «чорної картини», яка, здається, перед ними зараз розгортається.

«Нашадки римської цивілізації»

Це, безперечно, одна з найсильніших стрічок, презентованих під час фестивалю. Режисер фільму – Роберт Ковальський – протягом декількох років знімав у Варшаві сумнозвісні «Марші незалежності». Бажанням їхніх організаторів є «велика мононаціональна Польща». Традиція демонстрацій сягає 1996 року, але тоді захід був доволі

обмеженим. Із 2010 року у марші ідуть поруч усі крайні праві організації: ONR – Національно-радикальний табір, «Загальнопольська молодь», «Автономні націоналісти», а також (серед інших) представники католицького духовенства. Щороку учасників з'являється дедалі більше, а їхня поведінка стає щораз більш зухвалою та агресивною. Мова ненависті переходить у дії, в результаті Варшава після таких маршів виглядає як після торнадо. Фільм демонструє величезну проблему розростання ксенофобії та ненависті у формі руху польських націоналістів; він немов під лупою показує, які люди беруть участь у заходах такого типу і є прихильниками радикальних ідеологій.

У контексті масштабних порушень польського законодавства з боку теперішньої влади на фестивалі продемонстрували коротку стрічку «Тисяча тог» про маніфестацію суддів, адвокатів і прокурорів із 26 європейських держав, яка відбулася в січні 2020 року. Це був знак боротьби за верховенство права – юристи вийшли на вулиці у своїх «уніформах», які за звичних обставин вони вдягають лише у зали судових засідань.

Також в останній день фестивалю відбулася дискусія за участю експертів-юристів: Малгожати Шулеки (секретарки Гельсінської спілки з прав людини), професора Мирослава Вижицького (колишнього судді Конституційного суду Польщі), Патрика Ваховця (аналітика Форуму громадянського розвитку) та Анни Вуйцік (співпрацівниці Архіву Осетинського, Rule of Law Poland, oko.press), яка модерувала розмову «Верховенство права. Де ми зараз?». Висновки цієї дискусії були зовсім не оптимістичні. Експерти наголошували, що події у Польщі останніх років – це не кінець процесу нищення законодавства, тому треба залишатися уважними і готовими до протистояння. Усі розмови є у вільному доступі на фейсбук-сторінці Народного дому.

Екологія і ЛГБТ+

На цьогорічному фестивалі багато уваги приділили також темі екології та проблем людей ЛГБТ+ у різних країнах світу. У стрічці «Зелена брехня» режисер Вернер Бут проаналізував ринок нібито екологічних продуктів. Він подорожує світом, аби краще зрозуміти, чому великі плантації нищать природу, а глобальні корпорації перемагають конкурентів коштом нашого майбутнього. Натомість у фільмі Діако Яздані «Всі життя Коджіма» ми спостерігаємо за боротьбою молодого хлопця – гомосексуаліста у Курдистані – за право бути собою. Ця робота показує, як у деяких випадках бездумна вірність традиції та «тому, чого нас навчили» призводить до страждань людини, що відрізняється від суспільства.

«WATCH DOCS» – це один із показових заходів у календарі Народного дому в Перемишлі. Він допоміг установі залучити до своєї аудиторії польських мешканців Перемишля, більшість із яких вперше увійшла до будинку на вулиці Костюшка 5, щоби подивитися фестивалі фільми. Це подія, що об'єднує людей із однаковими цінностями, без огляду на національність та інші культурні відмінності.

Варто наголосити, що Об'їзний фестиваль можна запросити також до своїх міст та осередків Об'єднання українців у Польщі. Усі зацікавлені можуть зв'язатися з перемиським Народним домом або безпосередньо з організаторами через сайт watchdocs.pl. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА
Фото зі сторінки організаторів

Кед зла не творю, стану ліпшым?

Гнешні сьвіт старат ся опутати нас своїм павутином и тримати в ній як в полоні. Жытя нам не одберат, лем в коло нас творит невидимий кокон жытя вызутого з людяности. Злий льос тримат нас так як мы своє ідло в коморі. Зіманого человека при жытю утримує лем за то, же жде на відповідню годину. Кед приде така, выкорыстат яко зброю и доброму человеку зло заподіє нашыма руками – човекови, котрый боре ся зо сьвітом и не хоче ся му здати.

Перед сьвітом не можна ся сховати

В сьвіті жыєме, сме його частком, без нас сьвіт был бы менше цікавий. Не все еднат треба плысти з його головном течом. Мусиме мати свій міцний хребт, голову на карсі и самому ньом крутити. В гнешнім сьвіті очы майме доокола головы и, борони нас Боже, не дайме собі заложыти жадных «дорошкарских окулярів», ріжными суспільныма медіями намітуваных. Шапку невидку тіж на уха не натігайме, як юж — то таку з дзеркалами підповідаючыма, што діє ся за нашыма плечами. Товды вацнішше и безпечнішше будеме крачати в будучніст.

Таланты

Віруючы — тоты, котры на релігії и в церкви уважно слухають — барз добрі знають, же хто зла не сіє, злий не ест, але добрым тіж го звати ишы не можна. Человек добра не творящий, котрый не старат ся го намнажати, ест літнім человеком. Евангелия о таких людях бесідує, же не сут ани студены, ани горячы. Бог літних не любить, бо человек іншым не творящий блага помаціцькы заперат ся в собі, виходит з родини, з суспільства, адже одходить од Бога. Каждый человек має ріжны таланты, не ест важне кілко іх маме. О талантах бесідує евангелия Матея (Мат. 25, 14-30). Дехто повіст, же не о таких талантах ту ест бесіда. Правда, тамты звязаны сут з торгівльом и мають вартіст 34 кільо срібла, мож повісти, же сут заплатом за тяжку 20-річну невільничу працю. Гнешній найгірше оплачаний робітник за 20 років заробил бы 672 000 злотых брутто, адже то не такі малий гріш, кед нараз го дістанеме. Евангелия еднат выразні бесідує, же мірилом того, хто кілко талантів отримал (5, 2 ци лем 1), были таланты в гнешнім розуміню. Каждый з обдаруваных слуг дістал: *за його здібніст* (Мат. 25, 15).

Причта бесідує, же не ест важне кілко од Бога (невіруючы повідят, же од натуры) дістаєме талантів, важне ест, што з нима робиме. Каждый з нас мусит робити того, на што го стати, помнажати добро. Кед того не зробиме, запропастиме аджи того, што сме дістали и в «руках» маме. Евангелия підповідат, же не мусиме сами іх помнажати. Кед не

маме до того головы, можеме повірити іх таким, котры знають як того зробити. Адже працуйме як можеме и нигда не закупуйме своїх талантів. Ліпше зробиме кед оддаме іх іншым мудрішшым од нас, заробиме мы и они. Пак Богу будеме мочы оддати іх не голы, а з яким таким процентом (Мат. 25, 27). Адже еднайме ся з людьми творящыма благи діла, лем ім оддавайме таланты отриманы од Бога (або натуры).

Човек островом не ест

Все так ест, же человек не жыє сам для себе. Все жыєме в суспільстві, разом з іншыма людьми твориме еден организм, корыстає з праці іншых, а они з нашой. Часом того не достерігаєме, а декотры з нас думают, же сут пупком сьвіта, же выштыко ся лем доокола них крутит. Більшости не треба поясняти, же так не ест, же человек ест лем маленьком частичком суспільства, же аджи, яко сильске ци містечке суспільство, дальше сме лем малом частком чогоси векшого. Главом выштыкых христиан ест не человек, а Ісус Христос, але ци выштыкы христиане о тім знають и памятають. Правдом ест тіж и того, же каждая людина ест туземным образом Другой Особы Божой, а не лем христиане. Так, не лем христианин носит в собі образ Сына Чоловічого. Каждый человек має го в собі, хоц часом чуєме, же спасти можеме ся лем в ті ци тамті церкви. Ісус Христос повіл прецін: *усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших — ви мені зробили* (Мат. 25, 40), а в іншій місци навчал апостолів любити и молити ся аджи за ворогів іх переслідуючых, же мають быти ліпшы од поган (Мат. 5, 44-47). Зрештом, жебы довести, же не ходило Му лем о Жыдів ци христиан, старчыло бы на память навести приповідку о Добрім Самарянині.

Каждий человек ест и частичком Бога Жывого и zarazом видимим образом Бога Невидимого. Правда тот ест великом тайном незбагненом для нас, таким як Боже Воплочєня, ци Воскрєсїня, як існування Бога Предвчного, ци Бога в Трійці Єдиного. Человек не лем ест сотворений на образ и подобу Божу, ест образом Бога Невидимого видимо-го в Ісусі Христі. Христиане вірят, же каждый человек ест частком невидимого воскресшого тіла Месїї, же Ісус Хрис-

тос ест нашом главом. Нехристиане тіж сут сотворены на образ и подобу Божу, адже выштыкы сме собі рівны. Нехристиане тіж належат до того самого організму, котрого Ісус Христос ест главом, лем того не знають. Перед Богом не є Єврея ани Грека, не є тіж ани Русина, ани Українця не є. Перед лицьом Господнім все стане Адам, адже человек зроджений з землі.

Любме другого человека як самых себе

Не важне ест, кым ест человек, на котрого руку двигнеме, в што вдариме (в груди, в бріх, в ногу, руку, по гудзиці, ци в зубы). Зло заподієне другому Лемкови, Українцьови, Полякови, христианинови, мусульманинови, ци невірующому човекови все злом буде. За каждым разом вдариме в того самого Бога, прецін вдарений человек ест сотворений на образ и подобу Бога Жывого. Прецін все так ест, же кед в дакого вдариме, терпіти буде не лем місце принимаюче удар, цілий человек боліє. Человек ест частичком суспільства и zarazом найкращым и найдосконалішым образом його неподільной цілости. Старчыт, же заболит нас лем еден зуб, еден з понад тридцєтьох, товды лем тот еден хворий нич не дозволит нам робити. Терпиме, здає ся нам, же про єдного зуба з болю згынеме, нич то, же ціла решта ест здрава. За то в іншій причті Ісус Христос доброму пастирю казал лишити 99 уць, а глядати єдною загублої. Зато раджу о єднім зубі, бо він ест образом того, же каждая команда ест так міцна, як міцний ест найменший и найслабший єй член.

Яке суспільство?

Мам надію, же спосіб понимання суспільства през Людвіка XIV юж проминул (*Держава то Я*). Францускому королеви ходило о владу, а мі ся здає, же єпископы, на жаль, часто подібні думали, зрештом не лем они. Не знам, ци не треба было бы час змінити, бо барз часто и гнеска в церквах чуєме, же Церков того ци тамто бесідує, же Церков таке ци сяке становиско занимає. Бесідуют товды о тім, што єпископы давно тому або вчера повіли. Не знам ци добрі робиме, завужаючы понятя Церкви лем до єпископів, они в своїх руках

тримають лем кермо Церкви, главом єй не сут. Знам, в евангелії бесіда ест о вязаню и розвязуваню, але єпископы без нас Церквом не сут и нигда не будут. Єпископы бесідуют не в своїм, а в імені Церкви, мають быти нашыма Добрыма Пастырями. Часом тым, што роблят, ослабляють Христову Церков, а навет єй розеднуют. Тому, же так ест, не даст ся заперечыти, існуют прецін дохалькедоньскы Церкви (Церкви не принимаючы постанов халькедоньского собора з 451 р.), но и фурт жыєме в розеднаню заподіянним в 1054 році. Ісус Христос нигда не повіл: *Церков то я*, повідал, же ест нашом: *Дорогом, Правдом и Жытям* (Ів. 14, 6), нашыма єдиныма дверми до Бога Жывого. Перестерігал нас, же што зробиме нейменшому посеред нами (або чого не зробиме му), робиме того (або не робиме) Богу самому (Мат. 25, 31-46). Додам, же Ісус каменьом в грішницю не шмарил, хоц жыдівске право так наказувало, адже мы тіж за нйким каменьом не мечме.

Лінивым під розвагу

Думам, же причта о роздаваных талантах ест пересторогом для лінивых, для тых, котры закопуют отриманы таланты, бо не хоче ся ім робити. Нич з отриманого не стратят, бо барз добрі знають, же того, што до них не належыт, треба оддати. Нич собі з чужого не возмут, меншу ци більшу гору срібла дістали и таку саму оддати хочут. Талант лінивого нич не стралил зо своей вагы, але до злого слугы юж не вернул, так як тоты добрых слуг (10 ци 4), и стал уділом слугы творячого найвекшы блага. Адже своїх талантів не закупуйме. Кед маме іх більше и не твориме завдякы ним нового блага на сьвіті, то стратиме іх, так як тот слуга в евангелії. Адже працуйме так як можеме, на кілко нас стати. Не ховайме своїх талантів, сами тіж перед сьвітом ся не ховайме. Він все найде нашу хованку и вдарит в ню вістрьом або обухом. Од зла треба ся одвертати, злом звати и картати тых, котры з ним ся братають. Приставайме лем до добра. Кед достерігаєме зло заподієне найменшому спосеред нас, мовчати не можеме. Мовчу, адже причыням ся до розсівання зла. Сам зла не сію, але іншым на то дозвляям и зло росне. Кед дозріє — приде и по мене. Нигда не будме літні, для зла все будме студеныма, лем добром палайме. Кед жыти буду в сьвітлі істинного *Сонця Правди*, все картати буду зло и блага буду творити. Товды буду ставати ся ліпшым и буду добрым человеком. ■

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Як лемки живут на золоті

В 2022 році, 28 квітня, буде сумна 75-та річниця акції «Вісла» – нашого вигнання. Колі наши предки юж почали жити на західних землях, все думали, што скоро ся вернут в рідни гори. Але не вернулi в екшости. Нова земля била для них чужа, бідна, бо без гір. Але наступни покоління, котри родили ся на заході, штораз вецє вростали в тоту землю, і далі вростають, хоц далі памятають о рідних горах.

Все в горах наших люде оповідали різни історії о розбійниках та їх скарбах, де било золото, дороги камені та все зрабуване багатство. Кожен мріяв, што однайде тоти скарби. До гнеска ниhto не чув чи комуся ся вдало.

А ту на заході, під Лігницьом, декотри лемки живут собі на золоті. Што-правда, тото золото ніколі не буде іх, бо польске право повідат, што те, што в

землі, є державне. Інакше є, між іншим, в Гамериці, де багатство землі є того, хто є єй властителем. Та там можна ся багатіти, а в Польщи лем про те мріяти.

А тепер інформації про золото під Лігницьом, на котрим ціж живут лемки. Того золота найвече є в селі Міколайовіце, де од 1947 рока живут ціж лемки. Золота того є барз дуже. Чистого золота є праві 1 тона, а 5 тисячи тон є змішане

в руді. Міністерство сьродовіска польского уряду створило плани геологічні того золота під званям “Міколайовіце”. Те все зробила інституція - Судецке копальне суровцув мінеральних. Завдяки тому офіційні копальня тот ест має можливість старати ся про концесію, штоб видобувати золото.

Саме село Міколайовіце - то невелике село. Гнеска жиє там 350 мешканців. Належит до гміни Лігницке Поле. То пару кілометрів од автостради А4. Колісі там била копальня базальту, котрий є тут од 31 мільйона років.

Золото тут для люди било відоме од віків. В половині 14 віку люде почали го викопувати і то дало початкові села та скоро ся розростало. Лігницький князь

Людвік I дарував для села права копальні та герб. То з золота з Міколайовіц вибивано лігницьки фльорени, хоц то не било за довго, бо лем 20 років. Золото ся скінчило, як думано втовди, та кошти билі за вельки.

Село Міколайовіце ніколі не отримало прав міських, але до 1945 рока солтиса в тим селі звано бурмістром.

Люде гнеска вірят, што тоти інформації пробудят горячку золота. А золота того старчило би на багатство для вшитких гнесьных мешканців Міколайовіц. Гнеска є іх 350, а пів тони золота — то 140 млн злотих. Так што, дороги лемки з Міколайовіц та околиць, ГРАТУЛЯЦІЇ! ВИ НАШЛІ СКАРБ. ■

Адам ВСВЮРКА

Історія

До 45-річчя створення
Української Гельсінської групи

Це була перша в радянській Україні правозахисна організація, яка відкрито боролася з порушенням прав людини.

День заснування організації — 9 листопада. Саме цього дня 1976 року в Москві на квартирі дисидента Олександра Гінзбурга зібралися іноземні журналісти. В їх присутності колишній фронтовик, письменник Микола Руденко оголосив про створення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ). Це була друга в СРСР (після Московської) правозахисна організація, яка відкрито боролася з порушенням прав людини. Пізніше такі спілки з'явилися в Литві, Грузії, Вірменії.

Засновниками УГГ стали десять українських дисидентів: генерал радянської армії Петро Григоренко, фронтовик, письменник і філософ Микола Руденко, хімік Оксана Мешко, письменник-фантаст Олесь Бердник, юрист Левко Лук'яненко, мікробіологиня Ніна Строката, інженер Мирослав Маринювич, історик Микола Матусевич, учитель Олекса Тихий, юрист Іван Кандиба.

«Коли вони сказали, що хочуть створити Гельсінську групу в Україні, я похолола, — згадувала голова Московської Гельсінської групи Людмила Алексєєва про приїзд до неї Миколи Руденка і Левка Лук'яненка. — На теренах усього Радянського Союзу найжорстокіше карали в Україні. Ми просили західних журналістів писати якомога частіше про Українську групу, про кожну її людину. Бо це камікадзе. Перші арешти відбулися саме в УГГ. Терміни українцям давали найбільші. І найбільше загинули у таборах було саме серед членів УГГ».

Практично всі члени УГГ (до кінця 1980-х про свою приналежність до організації оголосила 41 людина) були заарештовані та часто за сфабрикованими

кримінальними обвинуваченнями засуджені на максимальні терміни. Загальний термін ув'язнення членів УГГ — 550 років, із них 170 — за участь в організації.

Четверо членів групи не повернулися живими з табору особливого режиму: Олекса Тихий, Юрій Литвин, Валерій Марченко та Василь Стус. А Михайло Мельник наклав на себе руки напередодні неминучого арешту 9 березня 1979 року. Такою була ціна захисту засадничих прав людини, зафіксованих у 1975 році у Гельсінських угодах, під якими підписався і Радянський Союз.

До кінця 1980 року УГГ оприлюднила 30 меморандумів, декларацій, маніфестів, звернень та інформаційних бюлетенів, де говорилося про захист прав людини, а також недотримання політичних, економічних, культурних прав українців. Правозахисники відкрито апелювали до радянського законодавства та міжнародних документів. Вони першими поєднали боротьбу українців за право на національне самовизначення з тематикою прав людини, чим сформували ненасильницьку, легальну і правову основу для здобуття українцями незалежності й демократії.

Український інститут національної пам'яті презентував історично-пізнавальне відео в межах циклу «Події епохи» до 45-річчя створення Української Гельсінської групи. Ролик створено студією «Диваки Продакшн». У ньому використана історична хроніка з фондів Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного та кадри Майдану, зняті студією Babylon-13. Відео під назвою «Вони знали, що підписують собі вирок» можна подивитися на ютуб-каналі УІНП (UINPofficial).

За матеріалами Українського інституту національної пам'яті
Фото — скріншоти з відео

Історичний
календар

жовтень

9 листопада 1961 року місто Сталіно перейменовано на Донецьк. Указом № 267 Президії Верховної Ради. «Беручи до уваги бажання колективів промислових підприємств, шахт, будов, радгоспів, колгоспів, наукових установ і навчальних закладів, а також клопотання громадських організацій Сталінської області, Президія Верховної Ради Української РСР постановляє: перейменувати Сталінську область на Донецьку і місто Сталіно — на місто Донецьк». До 1924-го називався Юзівка — на честь англійського підприємця Джона Юза. 1869-го він заснував нове поселення на місці слободи Олександрівка Бахмутського повіту. Кажуть, що перш ніж стати Сталіно, місто кілька тижнів носило назву Троцьк — на згадку про соратника Леніна Льва Троцького (справжнє прізвище — Бронштейн), який «залізною пролетарською рукою» встановлював радянську владу на Донбасі.

18 листопада 1918 року в селищі Чаплинка на Херсонщині народився

Михайло Масютко, письменник, політв'язень радянського режиму. У 1934-му вступив на історико-філологічний факультет Запорізького педагогічного інституту. На третьому курсі виключений з інституту після вечірки в гуртожитку, на якій присутні згадували, хто і як пережив голод 1932 — 1933 років. В 1937-му заарештований під час облави на київському вокзалі, засуджений на 5 років «за контрреволюційну пропаганду».

Після звільнення мобілізований на фронт. У 1948-му вступив до Львівського поліграфічного інституту, але був відрахований за чотири місяці до захисту диплому за реферат «Норми комуністичної моралі», у якому спробував довести, що існує лише загальнолюдська мораль, а ніякої іншої бути не може.

Екстерном закінчив Львівський педагогічний інститут, працював педагогом. Під час «хрущовської відлиги» — активний учасник національного руху, автор публіцистичних статей, що поширювалися Самвидавом («Література і псевдолітература на Україні», «Сучасний імперіалізм», «Класова та національна боротьба на сучасному етапі розвитку людства» та інші). У 1965-му заарештований і засуджений на 6 років. Під час слідства ні на кого не давав свідчень, не виправдовувався і не визнавав за собою вини.

Своє перебування в таборах Мордовії описав у книзі «В полоні зла»: «Я просив Бога змилюватися над моїм народом, що ось уже четвертий вік живе покинутий силами добра. За яку провину він терпить таку кару? За те, що не піддався одному грабіжникові, він терпить розбій другого грабіжника. За те, що зробив спробу вирватися з однієї неволі, потрапив у другу, ще гіршу неволю. Я просив Бога послати світлого розуму, снаги і відваги моєму народові в боротьбі за своє визволення, послати йому героїв у його боротьбі».

Надалі перебував під пильним наглядом КДБ (Комітет державної безпеки СРСР, рос. Комитет государственной безопасности СССР), у селі Дніпріани поблизу Нової Каховки, де зосередився на літературній праці. Автор сатиричних оповідань «Революційний дід», «Кров відзивається кров'ю», повісті «Химера», мемуарної поеми «В полоні зла». В останні роки виступав як публіцист у пресі, на радіо й телебаченні. Помер письменник у день свого народження 2001 року.

30 листопада 1911 року на Київщині народився поет та перекладач Андрій Михайлюк. Один із наймолодших учасників літературної організації «Нова генерація». Жертва сталінських репресій. Переклав українською пое-

му Миколи Некрасова «Кому на Русі жити добре?».

У вересні 1937-го заарештований НКВДістами. Звинувачували його в тому, що «...був учасником контрреволюційної української націоналістично-терористичної організації, яка ставила своєю метою збройне повалення Радянської влади в Україні і встановлення фашистського ладу». Також слідство «встановило», що Михайлюк мав «здійснити терористичний акт» проти секретаря ЦК КП(б)У Станіслава Косіора під час першотравневої демонстрації.

Таку інформацію «вибили» з Михайла Семенка (поета-футуриста, члена «Нової генерації»), якого заарештували навесні 1937-го. У протоколі очної ставки між Семенком та Михайлюком зазначалося, що Семенко начебто завербував Михайлюка і наказав йому здійснити терористичний акт. Начебто передав Михайлюку бомбу у формі пляшки, яку той мав кинути на урядову трибуну, коли демонстрація проходить повз неї.

23 жовтня 1937-го відбулось закриті засідання Військової колегії Верховного Суду СРСР, на якому Михайлюка засудили до розстрілу. Вирок виконано 24 жовтня 1937-го у Києві. На той час Андрієві Михайлюку було 25 років.

Підготувала Олена ГУМЕНЮК

КУЛЬТУРА

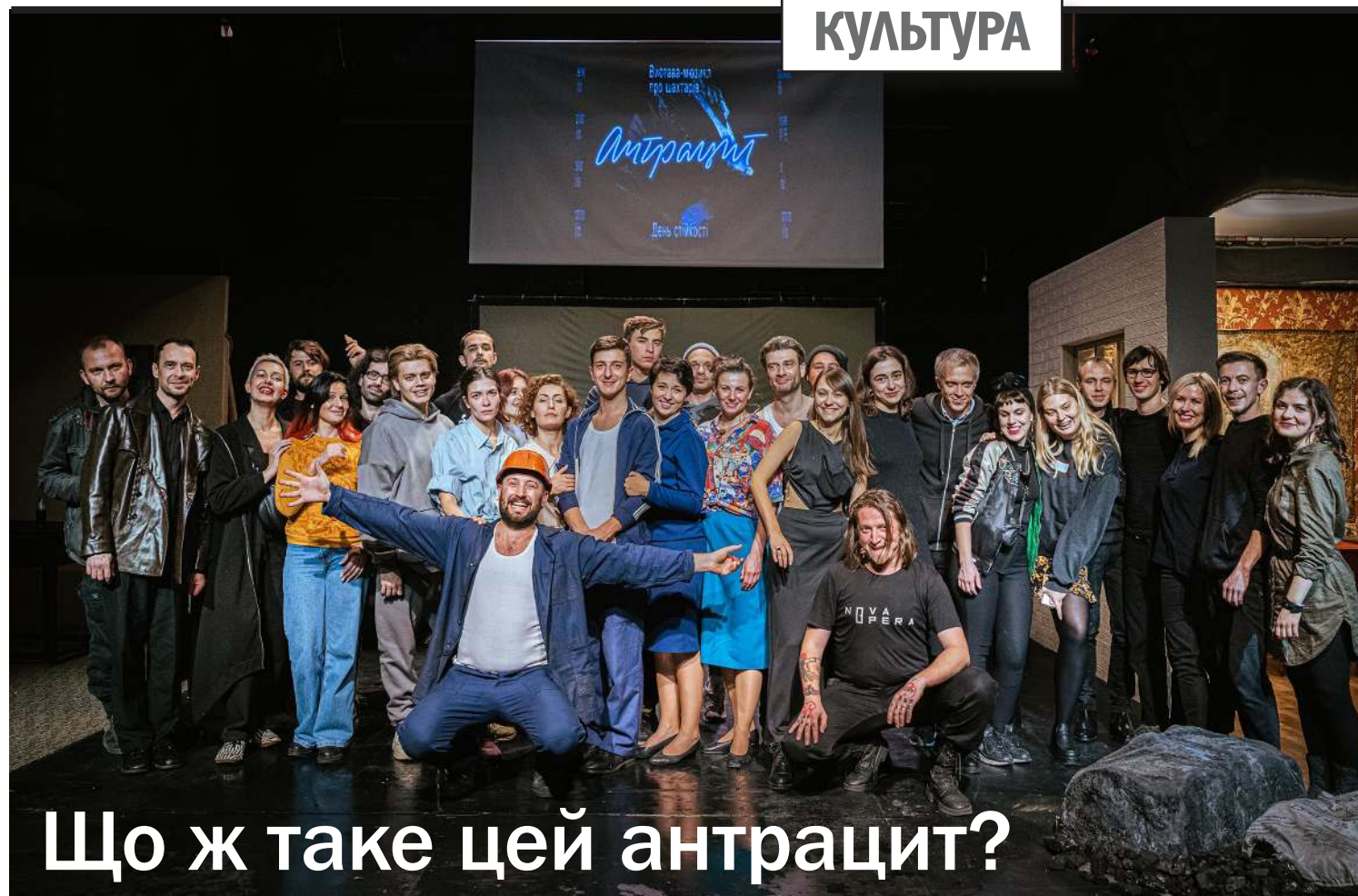

Фото з фейсбук-сторінки організаторів

Що ж таке цей антрацит?

Чорні обличчя шахтарів, металурги біля доменних печей, військові зі зброєю, танки на соняшникових полях – такі образи з'являються у головах більшості з нас, коли ми згадуємо про Схід України. «Байдуже, що ви там ніколи не були, для вас Донбас – це передусім індустріальні та постіндустріальні ландшафти, маскуліні історії та стереотипи про незламну силу та нелюдську стійкість», – пишуть засновники проєкту «Дім шахтарства», який мав на меті показати цей регіон без стереотипів.

Ця ініціатива – результат міжнародної співпраці українського режисера Павла Юрова та його британської колеги Вікі Торнтон. Чому двоє митців із різних країн вирішили створити щось разом? Бо обоє народились і довгі роки прожили у шахтарських містах.

Спочатку відбулися покази фільмів та онлайн-дискусія «Естетика підриву: художні практики та альтернативна історія Донбасу». А вистава була запланована як кульмінаційний момент проєкту. Така послідовність дозволила поступово поглибити знання про регіон, про який ми чули останніми роками так багато, але все-таки знаємо дуже мало. Розмову модерувала Катерина Яковленко, а її учасниками були вчені та дослідники мистецтва та культури. Усіх, окрім однієї учасниці розмови, едало те, що вони прожили на Донбасі багато років.

Маскулінність як ключове слово

Можна сказати, що дискусія великою мірою упорядкувала знання аудиторії про Донбас.

Маскулінність – це, мабуть, те слово, яке найчастіше можна було почути у розповіді. За словами кандидата історичних наук Антона Лягуша та професора Джорджа Мейсона, ця риса регіону формувалася виключно з точки зору сили. Сили, що може видобувати вугілля, але не чинити спротив; не тієї, що здатна на перетворення. Це була маскулінність, яка полягала у відсутності почуттів; вона була і є простором, у якому переважає не жіноча чи дитяча трагедія, а де людина має терпіти. Відмінною рисою регіону виявилася також відсутність політичних емоцій. «Мешканці не сприймають себе як політичних суб'єктів, які можуть боротися проти якоїсь влади», – пояснили учасники розмови.

Як представляли Донбас у радянському кіно

Про історію фільмів ми почули від Станіслава Мензелевського, дослідника культури та кіно. Він розказав аудиторії про найбільш відомі стрічки радянських часів, у яких Донбас – го-

ловний герой. Одна з них, під назвою «Ентузіазм: Симфонія Донбасу», – це перший український звуковий фільм з 1930 року, у якому режисер Дзига Вертов створив канонічний, ідеалізований образ шахтаря – продуктивної людини. Варто звернути увагу, що до того часу робітники не ставали головними героями у кінострічках.

Перший справжній наратив у фільмі про Донбас створив автор «Великого життя» Леонід Луков. Починаючи з нього, у сталінському кіно десь до 1950-х років можна регулярно побачити стрічки про шахтарів. Але лідером радянського кінопрокату став лише художній музичний фільм «Літа молодії» Олексія Мишурина.

У всіх вищезгаданих роботах роль гірника була доволі прагматичною – презентувати регіон. Як спільний, ключовий елемент можна назвати також аварію у забої.

Культура, зображена у фільмах радянських часів, показує Донбас, у якому неможливо відокремити героїчний, шахтарський образ від мілітарного. Можливо, таке представлення впливає на образ донбаських гірників і нині.

«Донецький» проти «бандерівця»

Оксана Міхеєва, професорка у Європейському університеті Віадрина у Франкфурті-на-Одері та професорка кафедри соціології Українського католицького університету у Львові, звернула увагу аудиторії на ще один глибокий вкорінений у нашу свідомість стереотип про жителів Донбасу, якого перед 2004 роком не було. Це образ «бандита з кримінальним минулим». Уявлення про «донецького», які виникли відразу після Помаранчевої революції як реакція на стигматизацію мешканця Західної України словом «бандерівець».

Звідки взявся цей стереотип і скільки у ньому правди? На Донбасі 60-х, 70-х і 80-х років усі шкідливі виробництва – коксохімія, металургія, вуглевидобування – давали людям із кримінальним минулим можливість влаштуватися на роботу. І так мешканці регіону жили поруч із особами, які пройшли через тюрму. «Цей факт, безсумнівно, формує

культуру і повсякдення людей, а також те, як ми бачимо їх ззовні», – доповнила вчена.

Оксана Довгополова, докторка філософських наук – єдина учасниця дискусії, яка ніколи не була на Донбасі. Можливо, інша точка зору допомогла їй звернути увагу на важливу річ – портрет регіону після 2014 року. За словами вченої, саме тоді у суспільстві з'явилися постійні спроби «зрозуміти Донбас». Він викликає сильні емоції не лише у мешканців інших частин України, але і в усьому світі. У цих уявленнях Схід постає екзотичним, можна помітити його «дивну привабливість», яка базується на специфіці внутрішнього бачення українців.

Шахтарі на сцені театру

Дискусію можна вважати прелюдією до вистави київського Дикого театру «Антрацит – день стійкості». Хоча прем'єра п'єси відбулася 23 жовтня на сцені Довженко-центру в українській столиці, можливість подивитись її мали (і досі мають) всі охочі – через соцмережі.

Що ж таке цей антрацит? Передовсім – високоякісне вугілля. Але також – невелике місто на Луганщині, яке називали саме на честь цієї копальни. Звідти родом театральний режисер Павло Юров, який поставив собі за мету «показати героїчну працю людей, але при цьому уникнути потрапляння в ідеологічний кратер». Чи вдалося йому здійснити цей намір?

Початок вистави розгортається у часи перестройки 1986 року. Головний герой – простий шахтар, який в аварії у забої втрачає найближчого друга Руслана. Олексій не може після цього нормально жити, він звинувачує себе у смерті приятеля. Так триває, аж поки одного разу після святкування гірники роблять спільне фото, і, заплуштивши очі від спалаху фотоапарата, Олексій переноситься у минуле – а саме у 1969 рік. Тим чином протагоніст починає подорожувати в часі. Він потрапляє у різні радянські епохи – періоди Сталіна, Брежнєва, Горбачова, а також у початок 90-х років, коли Україна шойно стала незалежною. Наш герой обирає

собі за мету змінити минуле і так вплинути на історію, щоби його друг залишився живим. І відтак він стає борцем за гідні умови праці донбаських шахтарів.

Мюзикл «на виріст»

Цікавим вибором авторів був жанр мюзиклу, який пропонує радісні емоції, у якому токсичної маскулінності нібито не має бути. Думка про те, щоби змусити шахтарів співати і танцювати, але водночас – переконливо розповідати про боротьбу за гідні умови життя, широко зацікавлює. На жаль, зрештою у спектаклі самого мюзиклу виявляється дуже мало. Сам режисер описав його так: «Це музично-драматична вистава з цифровими технологіями». Це більше відповідає змістові його роботи.

Образ шахтаря тут не дивує. Ось простий чоловік, який важко працює, а після роботи – курить цигарки, п'є горілку, грає в карти з сином, поки його жінка штопає одяг. Людина не спроможна покращити свою долю, спершу вона у цьому навіть не зацікавлена. У перші хвилини вистави головний герой говорить: «Мій батько був шахтарем, мій дід був шахтарем – усіх все влаштовує». Лише пізніше він переконується, що правда про його предків – більш складна і трагічна. І що насправді нікого це «не влаштовує», а виходу немає. Тоді він визнає: «Я просто хочу, щоби людина була найвищою цінністю».

Зміни героя, його трагічна доля – це, безумовно, одна з причин, чому варто подивитись «Антрацит».

Художня правда і те, що може її вбити

Однак варто згадати також суперечливі аспекти, які мають на меті забезпечити автентичність, але, парадоксально, її вбивають. Передовсім, актори надто багато вживають нецензурної лексики. Буває, що лайка на сцені справді допомагає будувати своєрідну сувору атмосферу. Але у цьому випадку це не спрацює.

Такий же поганий ефект дає статевий акт, який з'являється у спектаклі. Виникає почуття, що це відбувається лише для того, аби було «контroversійніше». А це, на жаль, відбирає у вистави художню правду.

Чому «Дім шахтарства» – це важливий проєкт?

Наостанок можна сказати, що не один глядач вистави, якого спокусив термін «мюзикл», не був готовий до емоцій, які викликала вистава. Мабуть, неможливо підготуватися до настільки пригнобленої історії поразки окремої людини. Можливо, ті, хто чекав класичного мюзиклу, веселих танців, гарних убрань та широких посмішок на чорних шахтарських обличчях, були (і будуть) сильно розчаровані. Можливо, частина глядачів також сподівалася дізнатися більше про життя гірників. А побачила натомість, що навіть настільки фантастичний фактор, як можливість подорожувати в часі, не допоможе поодинокій людині змінити хід історії.

Під час дискусії, яка відбулася перед виставою, Оксана Міхеєва сказала: «Ми винні Донбасові культуру». Тому, хоча вистава «Антрацит – день стійкості» має свої недоліки, «Дім шахтарства» – це переломний проєкт для зображення мешканців Донбасу і стрибок вперед у сприйнятті українцями своїх «дивним чином привабливих» співгромадян. ■

Олена ЦІКУЙ

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

**Орест Самюель
Пирч****(1936 – 2020)****Педагог та приятель світу****Спогад Ярослави:**

Батько Ореста — Семен Пирч — був родом із українського села Лази, що біля Ярослава (Польща). Молодий Семен емігрував до Канади на початку XX століття, а його син, Орест, народився якраз там — за океаном, на далекій канадській землі.

Орест ніколи не вивчав у школі українську мову. Вдома, на роботі та у товаристві розмовляв англійською, але, подорожуючи по всьому світу з дружиною Донною (народжена в Канаді, знає українську), відвідував досить часто свою родину в Польщі та Україні. Був він сином брата моєї бабусі — Ксені Кобилко, уродженої Пирч. Візити Ореста і Донни були великим святом для родини. Радісним, наче Великдень. Бувало, що вони приїжджали також зі своїми дітьми, старшими родичами або друзями.

У минулому, ще за часів сумного комунізму, наші канадські гості були для нас вікном у світ. Ми могли не тільки перебувати цілими днями і вечорами в гарному міжнародному товаристві, спільно відвідувати кузинів, але й слухати цікаві новини зі світу, обговорювати родинні справи. Я тоді вперше познайомилася з англійською мовою. Востаннє я бачилася з Орестом у 2011 році під час моєї другої поїздки до Західної Канади. Тоді ми ще не знали, що це наша остання зустріч.

Орест Пирч був професійним, успішним вчителем — викладав дітям, молоді, студентам із Канади та інших країн світу, незалежно від їхніх національностей та віросповідання. Любив життя, музику, мистецтво, літературу, культуру, а найбільше — людей. Весь час був активним — когось зустрічав, щось нове організовував, кудись їхав, плив або летів, комусь допомагав, щось читав... Був він життєрадісною людиною, щирим співбесідником. Орест і Донна — обоє українці, але й канадці — стали чудовим подружжям. Були передусім приятелями на все життя. Орест відійшов, але він живий у наших серцях та його добрих ділах.

Пропоную увазі читачів розповідь Донни Пирч, у якій вона тепло згадує життєвий шлях свого чоловіка. Під кінець листопада минає рік від дня його смерті.

Ярослава Кобилко**Спогад Донни:**

Орест Пирч помер вдома, уві сні, 28 листопада 2020 року. Ми з ним прожили 60 років. Залишив також дочку Кароліну та внучку Лауру. За ним тужать і його сестри — Наталія та Линда, родина та друзі в Канаді та поза її межами. Раніше відійшли у вічність батьки Ореста, його сестра Донна з сином Давидом та наш син Стефан.

Орест народився 27 травня 1936 року у містечку Келмері (провінція Альберта) у родині Катерини і Семена Пирчів. Був він добрим сином, який свої молоді літа присвятив навчанню та праці в крамниці свого батька в «Calmar Trading». Після закінчення середньої школи почав навчання в Альбертському університеті на факультеті фізики та хімії, а пізніше перейшов на педагогічний. Там ми і познайомилися, згодом почали вчителювати. 1981 року переїхали до канадської провінції Британська Колумбія.

Мій чоловік увесь час займався самоосвітою, з особливою увагою досліджував і вивчав, як ефективніше навчати учнів та студентів. Звання магістра педагогіки здобув в Університеті Орегону (США) за спеціальністю «поведінкова наука», а пізніше захистив докторську дисертацію в Університеті Іллінойсу, де вчився допомагати дітям з особливими потребами.

Під час своєї викладацької праці у школах Орест став членом Асоціації спеціальної освіти Федерації вчителів. Був також її очільником.

Після переходу на пенсію працював далі. Вирішив помагати людям, які страждають на психічні захворювання. Відкрив бюро у громадському центрі з допомоги хворим на шизофренію у Ленглі. Крім того, він став важливим активістом у «Першому кроці» («Stepping Stone»), клубі-домі для тих, хто повертався до здоров'я.

Завжди був широю людиною, яку радували зустрічі з приятелями. Орест брав участь у багатьох цікавих заходах. Ознайомившись із програмою «Friendship Force International» — некомерційною організацією, яка сприяла порозумінню, культурній освіті та дипломатії — він захотів заснувати її відділ у Лоуер-Мейнленді, бо вірив, що ми багато чого можемо запропонувати світові, розповіді про свою культуру та пізнавати інші. У 2005 році із великою концепційною та організаційною допомогою Ореста була створена «Friendship Force of Metro Vancouver». Власне, він став першим головою цього клубу, приймав у себе і відвідував інші осередки по всьому світі.

На жаль, у червні 2016 року лікарі поставили Оресту діагноз — хвороба Альцгеймера. Ми з донькою Кароліною весь час були при ньому, допомагаючи у боротьбі з хворобою. Орест почав відвідувати осередок, де допомагають хворим — «Langley Adult Day Program», охоче спілкувався з пацієнтами та опікунами. Коли пандемія «закрила» установу, його серце засумувало. Попри те, що втрачав пам'ять, він до кінця своїх днів упізнавав своє найближче оточення, дружину та дочку.

Донна Пирч*Переклад з англійської мови
Ярослави Кобилко*

*Спорожніла без Тебе Карпатська земля.
Тепло душі Твоїї залишиться разом з нами.*

**1 вересня 2021 року раптово і несподівано
Бог покликав до себе
нашого любого Чоловіка, Батька та Дідуса**

**бл. п.
ПАВЛА ОНИШКАНИЧА**

Він народився 24 листопада 1938 року у Явірнику, що неподалік Команчі на Сяніччині. Його дитинство проходило під час буремних воєнних років. Війна забрала у нього батька Теодора. Павла виховували мама Анастасія та близькі родичі в оточенні чудових карпатських краєвидів.

Восьмилітнім хлопцем навесні 1947 року він розділив долю багатьох тисяч українців, яких насильно вигнали з рідних земель у Західну та Північну Польщу. Вся сім'я Онишканичів опинилася в Малехові. І тоді новою малою батьківщиною Павла на деякий час стала Кошалінщина.

Однак прищеплена у дитинстві любов до рідної Лемківщини не дозволяла довше проживати на чужих землях. У 1961 році він повернувся з матір'ю, стрийком Стефаном та двоюрідними сестрами і братами до Команчі. На жаль, рідне село Явірник у 1947 році повністю розібрали польські жителі Буківська, збереглася лише одна хата. Усім довелося жити якийсь час під чужою стріхою.

Із часом Павло Онишканич створив родину, побудував тяжкою працею дім у селі Туринське та разом зі своєю дружиною Ярославою виховав 3 дітей — у любові до України, церкви та у пошані до рідних традицій і культури. Сам також був активним членом громади. Намагався своєю патріотичною позицією давати приклад іншим — як зберігати усе рідне.

Як багаторічний представник Українського суспільно-культурного товариства, а потім — Об'єднання українців у Польщі, а також як член парафіяльної ради він був присутній на кожному чи то культурному, чи релігійному заході. Клопотався про організацію навчання української мови в Початковій школі у Репеді. Підтримував усі ініціативи, які сприяли розвитку національної ідентичності українців. Був одним із тих, хто зберігав пам'ять про рідне, але вже неіснуюче село Явірник. Своїми знаннями про минуле українців на Сяніччині, історію України, долю греко-католицької церкви Павло Онишканич ділився з кожним, хто відвідував його хату, кого він зустрів у дорозі.

Його цікаві й колоритні розповіді, музичний талант і дар доброї пам'яті про дитячі літа були неповторним джерелом для написання багатьох дипломних робіт, публікацій, проєктів, зйомок фільмів, які досліджували культуру, мову східної частини Лемківщини та лемківсько-бойківського пограниччя.

Від початку 60-х років Павло Онишканич був вірним читачем тижневика «Наше слово», а потім «Благовіста», лемківської «Вагри» та різних польських й українських видань, які віддзеркалювали польсько-українські відносини. Дуже радів кожній подарованій книжці з України. Читав про Україну дуже багато, переживав та молився за її кращу долю до останніх днів.

Багато зусиль і праці вклав у спорудження каплиці в улюбленому Явірнику, упорядкування цвинтарів, побудову церков у Команчі, Мокрому та Куляшному. Залюбки бдав про порядок при кожному придорожньому хресті. Приходив на кожен заклик парафіяльної церкви у Репеді про ремонт чи прибирання.

Майже до останніх днів свого життя, кожної неділі та на свята своїм гарним і неповторним голосом прославляв Господа Бога у парафіяльному хорі в церкві у Репеді. Тут же, на місцевому цвинтарі, біля могили передчасно померлого внука Ігоря 4 вересня 2021 року спочили тлінні останки бл. п. Павла Онишканича.

Нехай добра пам'ять про Нього залишиться назавжди.

Усім, хто провів в останню дорогу нашого любого Чоловіка, Батька і Дідуса — велике спасибі. Особливо щиро дякуємо о. Андрієві Жураву, о. Павлові Шадию, диякону Домініку Светлакові за літургію і похоронні молитви, дякові Ярославу Юрковському, церковному хорові та усім, хто у цей важкий час був з нами та єднався у молитві.

Дякуємо за всі теплі слова співчуття, зокрема й за дописи в «Нашому слові» і «Благовісті».

*Дружина Ярослава,
дочки Данута та Любомира зі своїми чоловіками,
син Петро та онуки Роксана, Михайло і Маріка*

**Фонд Український Народний Дім
у Перемишлі**

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu

ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001

**ПІДТРИМАЙ РЕМОНТ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ!**

це Наше!

Ми потрібні вам,
а ви потрібні нам!

Дорогі читачі газети! У зв'язку зі зменшенням дотації від уряду в нас непростий час, тому звертаємось до вас. Потребуємо вашої підтримки.

Як допомогти «Нашому слову»:

Зробити передплату нашої газети собі (якщо ви цього ще не зробили), друзям, знайомим.

В питаннях передплати звертайтеся на мейл biuro@nasze-slowo.pl та за телефоном: (22) 677-88-10

Дати рекламу в «Наше слово», замовити рекламну статтю про вас чи ваш бізнес, дати оголошення – привітати рідних і близьких. Про розцінки можете дізнатися на нашому сайті або за вказаним вище телефоном чи мейлом

Підтримати нас, перерахувавши кошти на пресфонд видання: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 (в заголовку переказу впишіть: на пресфонд НС)

Читати нас на www.nasze-slowo.pl та вподобати нашу сторінку в фейсбуці: fb.com/nasze.slowo.

Редакція «Нашого слова»

ДО УВАГИ БАТЬКІВ!

Надсилайте нам фотографії ваших дітей, які народилися в 2021 році. Для того, щоб вони з'явилися у святковому номері нашої газети, чекаємо на знімки до 20 грудня на електронну адресу редакції: redakcja@nasze-slowo.pl.

Просимо зазначати ім'я, прізвище, вагу, зріст, а також місцевість – бажано українською мовою. Чекайте відповіді на свій лист. Якщо відповіді немає, значить, редакція не отримала фото. В такому разі просимо надіслати мейл ще раз або телефонувати нам: +48 (22) 677-88-10.

Редакція «Наше слово»

Ольштинський відділ Об'єднання українців у Польщі міська ланка ОУП в Ольштині та Міжшкільний пункт навчання української мови в Ольштині запрошують учнів початкових та середніх шкіл, які виявляють зацікавлення українською культурою, зокрема співаною поезією, авторською і сучасною піснею, на

XVIII Огляд української співаної поезії та авторської і сучасної пісні

30-річчю Незалежності України присвячується

Огляд відбудеться 5 грудня 2021 року у форматі онлайн.

Детальна інформація – Петро Табака: 506 941 16

Передплата «Нашого слова» на IV квартал 2021 року

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 zł + поштові оплати	104,00 zł	208,00 zł	416,00 zł
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 zł без поштових оплат	65,00 zł	130,00 zł	260,00 zł
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 zł + поштові оплати	118,00 zł	236,00 zł	472,00 zł
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 zł без поштових оплат	65,00 zł	130,00 zł	260,00 zł

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Łesia Korostawycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewicz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), 22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: <http://ukraincy.org.pl>, <http://www.oup.ukraina.com.pl>

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2500 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

